

O homo, tu, quisquis ille sis, attende quale sit Dei cor in omnibus tribulationibus, quibus te affligit, et illum in omni tribulatione laudare et benedicere non desinas: serio meditare quid intendat Deus, cum variis te adversitatibus agitari permittit; et plurimas illi gratias repende. In tribulationibus tuis ne adversus Deum murmures; dic ei cum propheta: *Bonum mihi, quia humiliasti me.* Dicat, si velit, Josephus Pharaoni: *Bonum mihi, quia exaltasti me.* Dicat Ruth benefactori suo Booz: *Bonum mihi, quia ditasti me.* Dicat Assuero regina Esther: *Bonum mihi, quia coronasti me.* Angelo dicat Tobias: *Bonum mihi, quia illuminasti me.* Lazarus dicat Salvatore: *Bonum mihi, quia ad vitam revocasti me.* Tu autem in omni tribulatione et angustia Deo dicito: *Bonum mihi, quia humiliasti me.* Bonum quidem hoc mihi et optimum: quia me affixisti et humiliasti, ut ad te converterer, ut in via virtutis proficerem, et ut celeste regnum perducerer. Sic in adversitatibus tuis Deum alloquere; ac in iis divinæ voluntati te conformem exhibe, et hoc age quod Deus intendit, quodque a te fieri exigit. Vide, quid velit Deus; et hoc fac quod vult Deus. Te tribulari vult Deus, ut ad veram morum conversionem te inducat: ad eum serio convertere. Multis te Deus adversitatibus premit, ut te in omni virtutum genere perficiat: tu totis conatibus in virtutis via proficere satago. Gravia te in hoc mundo pati permittit Deus, ut cruce et tribulationibus ad paradisi gloriam te perducatur: Dei voluntati obtempera, ac inmissas tibi a Deo adversitates tam patienter, tamque constanter fer, ut iis mediantibus æternam beatitudinem assequi merearis. Amen.

DOMINICA TERTIA ADVENTUS.

DE DEO.

Medius vestrum stetit, quem vos nescitis (Joan. 1, 26).

Hominum multi, ut bruta animantia viventes, nec sursum extollunt mentis oculos, ut authorem a quo facti sunt contemplantur, nec unquam mente revolvunt cur a Deo facti, et in hoc mundo sint positi. Si hac de re divum Augustinum consulerent, ab eo discerent, se factos non ad temporalia magno affectu ambienda, sed ad Deum cognoscendum et amandum. *Creavit Deus hominem, ut summum bonum intelligeret, intelligendo amaret.* Probe scio, nullum esse ita stolidum, si saltem aliquo rationis radio polleat, qui aliquam de Deo notitiam non habeat; de Deo omnes norunt saltem, quod sit; nec est aliquis qui ejus existentiam ignoret, quia ratio naturalis, cœli, elementa, omnesque creature ita Deum esse suadent et demonstrant, ut de hoc nullus dubitare possit. Licet autem noverint omnes Deum esse, non tamen omnibus notæ sunt evidentiore ejus perfectiones; in medio omnium stat per suam essentiam, præsentiam et potentiam; pauci tamen eum, ut ab hominibus cognosci potest, perfecte noverunt; *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis.* Ingenua sua plurimi profanis scientiis acquirendis totaliter impendunt; alii temporalibus negotiis ita vacant, ut nec de Deo, nec de salute cogitent; et alii ita se vino, abdomini, libidini, aliisque dedunt vitiiis, ut eorum meus in medio carnis et sanguinis sepulta vix unquam ad cœlestia et divina contemplanda erigatur. O christifideles, sursum corda extollite, mentes sursum elevate, Dei cognitioni et considerationi attendite; quis et quam magnus sit Dominus, perpendite; scitote, quis sit ille Deus, qui ratione suæ immensitatis in medio vestrum stat. Ut autem aliqua de Deo

ad auditorum utilitatem proferre valeam, ipsius Dei auxilio egeo. *Ave.*

Ut magnam de Dei perfectionibus ideam mentibus nostris ingerat S. Cyprianus, eum ita excelsum et supra animorum nostram captum ita elevarum dicit, ut a nobis videri, comprehendere et satis aestimari nequeat: *Deus nec videri potest, visu clarior est; nec comprehendere, tactu purior est; nec aestimari, sensu major est* (S. Cyp. l. de idol.). Dei majestas ita sublimis, nostraeque ita infirmae et debiles sunt mentes, ut sine auxilio supernaturali, seu sine lumine gloriae illas elevante, ad Dei visionem pertingere nequeant. Sicut enim aquila, perspicacissimis licet polleat oculis, solem videre nequit, nisi radios suos ipse prius immiserit, ita nec hominum mentes Deum videre possunt, nisi prius dato a Deo lumine gloriae ad eum videndum eleventur et roborentur, *Deus nec videri potest.* Deus etiam a mentibus nostris comprehendere nequit. Sicut enim ab orbe terrarum primi mobilis globus comprehendere non potest, quia terrarum orbis caelesti quovis globo longe minor est, ita impossibile est quod mens nostra finita et limitibus septa Deum infinitum comprehendat. Sane, ut ratiocinatur Doctor Angelicus, ad comprehendendum ens infinitum requireretur intellectus infinitus; intellectus autem noster finitus in se et in suis operationibus Deum, qui infinitus est, comprehendere nequit: *nec igitur comprehendere, nec insuper a nobis Deus satis aestimari potest.* Cum enim a nobis comprehendere non possit, nec a nobis etiam satis aestimari potest. *Nec eum magis aestimamus,* ut subdit S. Cyprianus, *quam cum eum inestimabilem dicimus.* Aliquam in genere de Dei perfectionibus ideam jam quisque vestrum habet ex hoc quod diximus, eum tantum esse, ut nec videri, nec comprehendere, nec satis aestimari queat. Verum ut specialius de Deo disseramus, eum considero in eo quod est, in eo quod habet, et in eo quod potest. 1. *In eo quod est,* dicam, quod omnia sit; 2. *In eo quod habet,* dicam, quod omnia habet; 3. *In eo quod potest,* dicam, quod omnia possit. *Deus omnia est, omnia habet, omnia potest,* en tres hujus concionis partes.

I PARS.

Deus omnia est.

Non omnes in eodem homine reperiri possunt perfectiones. Unde cum de alicuius principis vel alterius hominis proprietatibus loquimur, affirmationi negationem plerumque addimus, et dicere solemus; hic homo est et non est: est dives, non est in pauperes misericors; est doctus, non humilis; est ingenio praeditus, non iudicio. Cum autem de Dei perfectionibus disserimus, minime dicendum, quod sit et non sit; quod sit hoc et non illud, quia Deus est omne esse et omne bonum, ipse est omnia; *Deus non quidem hoc est, et hoc non est, sed omnia est* (S. Dionys. de Divin. nom.). Nequaquam de Deo dicere licet; est hoc et non est hoc; est justus, non misericors; est sapiens, sed bonus; est potens, non fidelis: cum enim de perfectionibus ejus sermonem habemus, dicendum; est justus, est misericors, est sapiens, est bonus, est potens, est fidelis, est omnia. Semper dicendum est, quia omnia est formaliter vel eminenter: *Non quidem hoc est, et hoc non est, sed omnia est.* Res magnae paucis explicari verbis nequeunt, et ideo qui panegyricam de Deo orationem instituunt, plurima adhibent verba, variosque coacervant gloriae titulos, ut aliquam de ineffabilibus et inexplicabilibus ejus perfectionibus ideam exhibere valeant. Modo enim dicunt: Deus est ens a se, ens immensum, summe sapiens, summe bonum et in omni perfectionis genere infinitum. Modo aiunt: Deus est totius orbis creator, firmamentum naturae, omnis gratiae auctor, redemptor hominum, beatorum merces et aeternae beatitudinis objectum. Modo ut varia beneficia, quae Deus hominibus impendit, explicent, dicunt: Deus est amicus fidelis, afflictorum consolator, errantium dux, animarum medicus, in eo sperantium protector, omnium hominum pater, bonitatis oceanus et perpetuus misericordiarum torrens. Tandem, ut paucis multa enarrent, dicunt,

quod Deus est id, quo nil majus, nil melius nilque perfectius excogitari potest. Fateor, Deum multiplicatis hujusmodi titulis laudari posse, sicut et eum laudaret qui diceret: in Deo est omne bonum, omne pulchrum, omne delectabile; in eo sunt omnes divitiæ, omnis gloria, omnis majestas, omnis potentia et omnis sapientia: in eo tandem modo infinito est quidquid creatura rationalis amare et concupiscere potest, ut illi bene sit. Hominum sapientissimus Salomon docet modum abbreviatum et perfectum divinarum perfectionum panegyricum conficiendi, dicens, eum omnibus in rebus esse: *Consummatio sermonum, ipse est in omnibus* (Eccli. 43). Quasi dicat, quidquid ad Dei laudem et gloriam dici potest, paucissimis his verbis continetur: *Deus est in omnibus*; vel, ut habet versio græca: *Deus est omnia*. O præclarum et facilem modum laudandi Deum! vis eum breviter laudare. Non dicas, Deus est hoc, Deus est illud; duobus verbis dicit: *Deus est omnia*; et perfectam ad ejus gloriam orationem conficies, quia Deus non solum est quidquid de eo speciatim dicere posses, ipse *omnia est* vel formaliter vel eminenter. Ait Moyses ad Deum: « Ecce ego vadam ad filios Israël et dicam eis: Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi quod est nomen ejus, quid dicam eis? Dixit Deus ad Moysen: *Ego sum qui sum*. Sic dices filiis Israël: *qui est*, misit me ad vos (Exod. 3, 14). Cur vocat se Deus, eum *qui est*? Nonne dici potest de quolibet lapide, de quovis bruto, et de quovis homine, quod *est*? Nonne omnes angeli, omnes homines et omnia creata æque vere sunt ac Deus? Omnes sane creaturæ haud dubie sunt et vere sunt, et ideo videtur, Deum non satis se a creaturis distinguere, cum ait se esse eum qui est: *Ego sum qui sum: qui est, misit me ad vos*. Falleris, o homo, qui sic ratiocinaris. Fateor quidem Deum esse, et creaturas etiam vere esse; at maxima intercedit differentia inter esse Dei et esse creaturarum: Deus est a se, et creaturæ sunt ab alio; Deus est ab æterno, et creaturæ sunt solum in tempore: esse creaturarum est contingens, et esse Dei est absolutum; esse creaturarum est limitatum et quælibet creatura ita est hoc ens, ut non possit esse aliud ens; esse vero Dei est illimitatum, in-

finitum, et ut ait D. Dionysius, Deus est ita hoc ens, ut sit et complectatur omne ens; *Deus*, inquit, *non quovis modo est ens, sed simpliciter et incircumscripse, totum esse pariter complexus et anticipans*. Ne credas habere Deum esse contingens et circumscriptum instar creaturarum: habet enim esse absolutum et infinitum complectens omnia entia actu existentia, ac etiam futura, quorum omnium perfectiones possidet eminenter et per anticipationem, antequam illa existant in semetipsis. Quia sicut imago, antequam fiat, est, et perfectus est in mente artificis, quam deinde sit in seipsa, siquidem in artificis mente quodammodo vivit, et quidem eadem ipsa vita artificis: ita omnes creature sunt in Deo, et Deus est omnia entia non solum quando ea existunt, verum etiam per anticipationem, et antequam existant, quia tunc in eo sunt, tanquam in principio suo, a quo manare debent. Et sic Deus est omne ens, *Totum esse pariter complexus et anticipans*. Ne arbitraris Deum ita esse unum ens, ut omnia alia a se entia excludat; est enim unum ens, quod omnia alia entia in se complectitur, et ut loquitur sanctus Gregorius Nazianzenus, *Deus universum esse in seipso continet, tanquam infinitum quoddam et terminatum essentia pelagus*. Cum mare dicimus, itidem omnia flumina, rivulos omnes, omnes fontes, omnesque mundi aquas quodammodo dicimus, quia omnes hæc mediate vel immediate a mari oriuntur; sic cum Deum dicimus, itidem omnia penitus entia dicimus, quia Deus est quasi infinitum quoddam pelagus, a quo ea omnia oriuntur. Et ideo præclare dixit D. Dionysius, Deum esse omnia, quia omnia a Deo, tanquam a principio et causa sua procedunt; *Deus omnia est, tanquam omnium causa*. Effectus, ut ait Doctor Angelicus, perfectus est in causa sua, quam in semetipso; cum igitur omnes creaturæ sint effectus, qui a Deo, tanquam a prima causa, producti sunt, dicendum quod omnes creaturæ sint in Deo, et quod Deus sit quodammodo omne ens, quia est omnis entis causa et principium, *Deus omnia est, tanquam omnium causa*. Perbelle dixit S. Gregorius Nazianzenus Deum esse omne ens, et nullum esse ens creatum, *Tu omnia, tu nihil*

rerum (in Carn.). Si Deus est omnia, quomodo est nihil rerum? Si est nihil rerum, quomodo est omnia? Deus sane simul et semel et est nihil rerum, et est omnia. *Est nihil rerum*, quia non est formaliter angelus, non est formaliter homo, lapis vel alia aliqua creatura; hoc enim nec est, nec esse potest. Licet autem Deus non sit aliqua creatura formaliter, est tamen *omne ens formaliter vel eminenter*. Dixi *formaliter*, quia sunt aliqua perfectiones in creaturis, quæ nullam in se imperfectionem includunt, ut bonitas, sapientia, justitia, et hæ formaliter, modo tamen infinito, sunt in Deo, qui est formaliter bonus, justus, sapiens. Aliæ habentur perfectiones, quæ non sunt simpliciter simplices, quæ scilicet quamvis sint vere perfectiones, sunt tamen imperfectæ, eo quod aliquid perfectius excludant; sic esse arboris, esse plantæ, esse bruti sunt entia corporea, quæ sunt bona et suo modo perfecta, sed imperfecta in hoc quod excludant spiritualitatem, quæ est quid longe perfectius, et ista bona non sunt formaliter in Deo; maxima enim blasphemiam esset dicere Deum esse formaliter solem, lapidem, vel aliquid aliud ens creatum. Etsi vero Deus non sit formaliter aliquid ens creatum, verum tamen est, quod sit omnia entia creata eminenter, quia omnia ab eo, velut ab origine et a primo suo principio procedunt. Et sic licet Deus non sit formaliter aliqua creatura, est tamen omnia, quia omnia ab eo manant; Deus omnia est, tamquam omnium causa, *in qua omnia unice sunt conjuncta, superunita et prææstentia supersæntialiter* (D. Dion. ib.). O homo, sursum cor tuum subleua, ut contempleris Deum tuum, in quo omnia, a quo omnia et qui omnia est, *Deus meus et omnia* (Aug.). Admirare Deum tuum, eum solum dilige, ei toto corde adhære, quia hic est unus et omnia, ipse est unum bonum omnia continens bona, et unum ens, quod simul omnia est. Solum Deo adhærebat, eoque solo potiri optabat propheta, quia quæcumque concupiscere poterat, in eo collecta et unita inueniebat, *a te quid volui super terram?* Deo similiter dic, et ex corde dic; te solum diligo, te uno frui cupio, ad te omnia mea diriguntur vota, nilque volo præter te, Domine, quia tu

omnia es, *a te quid volui super terram?* (Ps. 72, 25). O quanta hominum cæcitas, qui derelicto Deo, corda sua vilibus creaturis consecrant! Ut quid per multa vagaris hominibus? Unum quære bonum, in quo omnia bona. Ne imiteris miseros illos peccatores, qui pro momentanea voluptate et pro modico lucro Deum, in quo omnia bona et qui omnia est, impudenter derelinquunt; ei totis affectibus adhære nec illum per peccata tua a te unquam expellas. Cum Tobias a peregrinatione, quam suscepit, non reverteretur, flebat pia mater, eamque tædebat et penitebat quod filium dimisisset, dicens, *Omnia simul in te uno habentes, te non debuimus dimittere a nobis* (Tob. 10, 5). Dic similiter Deo, per peccata a te separari non debueram, penitet me, quod a te declinaverim, teque peccatis adhærendo dereliquerim; numquam amplius a te dividar, tibi toto vitæ meæ tempore adhærebo, quia tu Deus meus et omnia es. Est ergo Deus omnia; *Deus etiam omnia habet*.

II PARS.

Deus omnia habet.

Duplex generatim est dominium, jurisdictionis unum et proprietatis alterum. *Dominium jurisdictionis* est potestas gubernandi subditos. *Dominium proprietatis* est potestas legitima, seu jus quod quis habet disponendi de re aliqua pro libitu, ita ut possit illam dare, consumere, vastare et de ea prout placuerit disponere, sine cujusquam injuria. Certum est autem in Deo perfectissime et eminentissime esse dominium jurisdictionis super omnes creaturas racionales, quia ipse supremam in omnes, omni loco et tempore, quoad omnia jurisdictionem habet, tamquam *Rex regum et Dominus dominantium* (1 Tim. 6). Nec aliquis dubitat, quin ille sit supremus legislator, qui pro suo arbitrio potest nobis leges imponere vel laxare, qui, prout libuerit, potest permittere et prohibere,

qui omnibus juxta merita aut demerita premia largiri, vel pœnas infligere potest; qui tandem est rex omnipotens in cujus ditione cuncta sunt posita: *Domine rex omnipotens, in ditione tua cuncta sunt posita, et non est qui possit tuc resistere voluntati* (Esther 13, 9). In Deo sane est dominium jurisdictionis in omnes creaturas rationis competes; in eo est etiam dominium proprietatis in omnes omnino creaturas, quarum omnium est perfectissime dominus et quæ omnes ad ipsum attinent. Ut enim ait propheta: *Domini est terra et plenitudo ejus, orbis terrarum et universi qui habitant in eo* (Ps. 23, 1). Quæ verba exponens Doctor Seraphicus ait, quod non solum terra et omnia quæ in ea sunt, etiam cœlum et omnia quæ intra cœli concavum continentur, ad illum pertineant: *Domini certe non solum terra et plenitudo ejus, imo etiam cœlum et plenitudo ejus*. Vide, quot aves in cœlo, quot pisces in mari, quot plantæ, quot animantia, quotque aliæ creaturæ sunt in terra, mirare omnium creaturarum multitudinem et pulchritudinem, et scito, quod earum omnium dominium habeat Deus jure creationis, quia eas omnium creavit, nec est ulla, quæ de manu ejus non procedat. Qui magni et potentes sunt in sæculo, dominium in res suas habent aut occupatione, aut donatione, aut successione, aut emptione; Deus autem non habet dominium proprietatis in omnes creaturas occupatione, quasi res antea nullius fuerint domini, et ipse veluti in vacuum mundi possessionem sit ingressus; ante ipsum non erat mundus, nec aliquis mundi dominus. Non habet etiam Deus dominium proprietatis in creaturas donatione, successione vel emptione, ita ut illud Deus ab alio comparaverit; non enim ab alio hæc comparare potuit, cum ante mundi creationem non alius, verum ipse solus in se esset. Omnium rerum dominium habet Deus titulo creationis, quia omnes omnino creaturæ ab eo sunt ut principio et causa, quæ illas e nihilo eduxit et continuo conservat. Hic titulus est præstantissimus et summum jus in omnes creaturas Deo tribuit. Cum enim omnia solus creaverit, cum totum esse rerum omnium sua sapientia, suaque omnipotentia finxerit, cumque

omnia ab eo indesinenter conserventur, ita ut si vel unico momento ea suo influxu privaret, mox ad nihilum redigerentur, inde sequitur quod summa et essentialiter sit dependentia creaturarum a Deo, quodque essentialiter ei subjiciantur et per consequens, quod ratione creationis summum in eas dominium habeat. Namque nullum majus jus, aut dominium, quam sit illud quod competit ratione dependentiæ et subjectionis essentialis. Hoc creationis titulo in libro Esther innuitur Deum habere proprietatis dominium in omnes creaturas, his verbis: *Domine, tu fecisti cœlum et terram, et quidquid cœli ambitu continetur, dominus omnium*. Seu ut clare et præclare explicat Doctor Seraphicus, « Domini omnia sunt propria, cœlum et terra, corporalia et spiritualia, omnis natura, omnis gratia, omnis cœlestis gloria, omnia sunt Domini propria ». Jamvero quo titulo ea sunt Domini propria? Titulo creationis, seu quia ipse omnia condidit: *Tu fecisti cœlum et terram, Dominus omnium es*. Hoc Dei in omnia creata dominium explicat divus Paulus similitudine domini et juris quod habet figulus in vas fictile quod fecit: *O homo, inquit, tu quis es, qui respondeas Deo?* Seu, tu quis es, qui a Deo factorum rationem exigas? *Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit: quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus tui ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam* (ad Rom. 9)? Quibus verbis ostendit, quod sicut figulus habet perfectum dominium in vas fictile quod fecit, ita ut possit illud conservare vel frangere; et eo ad honesta vel sordida, prout voluerit, ministeria uti, quin de eo possit vas conqueri, sic in omnes omnino creaturas Deus perfectum proprietatis habet dominium, ita ut eas, tamquam res suas, annihilare vel conservare; iisque ad libitum uti possit, nec quisquam de injuria conqueri, aut rationem factorum possit exigere, quia ille omnium creator et dominus est; *Tu dominus omnium es*. Hæc similitudo figuli clarissime explicat dominium proprietatis, quod Deus in omnes habet creaturas; attamen longe adhuc majus est dominium Dei in omnia creata, quam figuli in vasa, quæ fecit. Nam figulus non habet dominium perpetuum in

vasa, quæ fecit; etenim si illa alteri donet vel vendat, nullum amplius earum retinet dominium: Deus autem perpetuum in omnia creata habet dominium, nec potest hoc dominio ad unicum momentum spoliari. Verum quidem, quod Deus hominibus, omnia quæ habent, dederit, quodque iis dare non desinat; ita autem dat, ut eorum quæ dat, semper dominium retineat. Unde licet cunctis et semper sua distribuat, non tamen inde minus fit dives, cum semper Dominus omnium permaneat: *Dat cunctis Dominus, nec habet minus.* Et ideo sanctus Dionysius summam Dei in creaturas liberalitatem vocat *superplenam largitionem*, quia scilicet Dei largitionibus non evacuantur thesauri ejus, nec quocumque modo minuuntur; semper pleni perstant; cum donat, nihil amittit, ac semper plenus, et æque dives remanet. Postquam unum dedit regnum, unum imperium, imo et totum terrarum orbem, non ideo minus dives est; nam quæ dedit, ad eum attinent et in ea primarium semper et supremum habet dominium; nec aliquid habere possumus, quod ad Deum non attineat. Unde divus Augustinus, Deum alloquens, ait: *Quis habet quidquam non tuum, Domine?* Nullus utique: quia Deus ita omnia largitur ut in ea dominium proprietatis retineat, semperque sit Dominus omnium. Deum vocat S. Dionysius *inaccessibilem singularitatem*; quia Deus in hoc est inter dominos singularis, quod alii e locis, quorum sunt domini, egrediuntur vel egredi possint; Deus vero e loco dominationis suæ nunquam egrediatur, nec egredi possit: tanta enim a Deo est creaturarum dependentia, ut ab illius dominio nulla subtrahi valeat. Vide omnes creaturas quæ in cælo, quæ in terra, et ubique sunt; et ubicumque creaturas videris, scito quod hæ creaturæ ad Deum attinent, earum dominus est, dominio ejus subjacent; Deus ab earum dominio subtrahi, neque a loco dominationis suæ egredi quomodocumque potest; nec prorsus fieri potest ut aliqua creatura ejus potestati et dominio plene, perfecte et totaliter non subjiciatur. O quam dives est Deus! Cum ejus sint omnia creata. Non hoc solum vel illud regnum Deus possidet; omnia regna, omniaque creata ad eum attinent. Domini est terra,

Domini est cælum, Domini sunt omnia creata, de quibus ut de rebus suis ad libitum statuere potest. O homo! poterat Deus nullum tibi dare bonum; nec ideo aliquam tibi fecisset injuriam, quia cum sit Dominus omnium, cunctis ad arbitrium uti potest; et penes eum est ea dare, vel non dare; et ea dare cui, quando et quomodo voluerit. Tanta tamen ejus fuit in te bonitas, ut tibi misero, tibi indigno, tibi ingrato innumera bona contulerit. Quid enim habes, quod a Deo non acceperis? A quo habes domum, in qua habitas, panem, quo pasceris, divitias, quibus frueris? Nonne a Deo? A quo habes memoriam, intellectum, corporis sanitatem, oculos, manus, scientiam et omnia alia tam spiritualia, quam temporalia bona quæ possides? Nonne a Deo? Omnia sane a Deo habes; ideo æternas benefactori tuo gratias rependere teneris. Aulici, accepto aliquo officio, vel aliqua pensiuncula annua a principe, semper se ei obstrictos agnoscunt, illius se servos ubique profitentur, omnique studio ei obsequi conantur. Quanto magis Deo gratias agere, eique fideliter et summo cum affectu deservire debes, cum ab eo et te, et omnia tua habeas! Ne ergo pecces in Dominum tuum et in benefactorem tuum; ne illi injuriam irrogas; fideliter obsequere ei, qui omnia habet et a quo omnia habes. Insuper attende quod Deus, qui omnia est et omnia habet, *omnia etiam potest.*

III PARS.

Deus omnia potest.

Regulus est quicumque rex terræ, si conferatur cum Deo, qui est *magnus Dominus et Rex magnus*. Terrenorum enim regum regna augustissimis continentur terminis; summi vero Regis imperium, quidquid conditum est, suo continet sinu. Illi paucis mortalibus imperant; Deus vero omnibus tum viventibus, tum vita functis dat jura. Illi brevissimo tempore aliis dominantur; Deus vero tota imperat æternitate. Illi

terrenos habent thronos; Dei vero thronus cœlum est; *cœlum sedes mea* (Isa. 66). Quod autem magis cœlestis regis magnitudinem prædicat et manifestat, ipsius est potentia absoluta et infinita; cæteri enim reges aliqua solummodo possunt, eaque possunt subjecti Deo; Dei vero potentia a nemine coarctatur; Deus nulli subjacet, et omnia potest quæ possibilis sunt: *Apud Deum omnia possibilia sunt* (Matth. 19, 26). Aliquem potentiae divinæ radium effulgere perspicimus in creaturis: videte terram, cujus circuitus ad septem mille leucas gallicas et ultra protenditur. Inspicite aquam, aërem et ignem; quæ elementa sunt ipsa terra longe ampliora. Sursum mentes erigite ad contemplandum portentosam cœlorum magnitudinem; si enim tanta est elementorum magnitudo, quanta est magnitudo cœli Lunæ, intra cujus concavum omnia elementa clauduntur? Quanta est magnitudo cœli Veneris, cœli Martis et aliorum cœlorum, qui cœlo lunæ longe altiores et ampliores sunt? Certe tanta, ut vix ab humano ingenio concipi possit. Asserunt astronomi quamlibet ex illis stellis, quas instar candelarum in firmamento lucentes videmus, esse omni terrarum orbe multo majorem; si autem tanta est magnitudo cujuslibet stellæ in firmamento, quanta est magnitudo ipsius firmamenti, in quo lucent tot et tantæ magnitudinis sidera? Quanta insuper est magnitudo primi mobilis, quod supra firmamentum est? Quanta tandem magnitudo empyrei, quod supra omnes alios cœlos elevatur? Certe cœlestium illorum globorum tanta est magnitudo, ut humanæ mentis captum excedat. A quo factæ sunt tam immense cœlorum moles? a Deo utique, qui *in principio creavit cœlum et terram* (Gen. 1, 1). Quomodo hæc a Deo facta sunt? Non quidem multo labore; unico voluntatis suæ actu: *Ipse dixit et facta sunt; ipse mandavit et creata sunt*. Nec credas in unico hoc mundi opere exhaustam esse Dei potentiam; quia sicut unico voluntatis suæ actu totum perficit orbem, ita unico voluntatis suæ actu mille et immundos istos pulchriores, ampliores et præstantiores e nihilo educere posset. Mirare Dei potentiam in istius mundi opere,

et eam in infinitum majorem esse credas, quia innumeros mundos isto majores, imo et quidquid possibile facere potest; cum ipse sit omnipotens et omnia sint ei possibilia: *Ego Deus omnipotens*. Infinitam Dei potentiam perfecte noverat Job vir sanctissimus, cum Deum alloquens dicebat: *Scio, quia omnia potes*; seu, ut explicat Liranus, *Scio quia omnia potes quæ possibilia sunt*. Centum alii mundi sunt possibiles; hoc potest Deus. Mille et centum mille mundi sunt possibiles, hoc potest Deus. Quidquid tandem non solum mens humana et mens angelica, verum etiam quidquid mens divina potest concipere, ut possibile, hoc Deus potest perficere: quia omnia possibilia agere potest: *Scio quia omnia potest, quæ possibilia sunt*. Quam mirabilia et quam multa fingere potest mens humana? Quanto mirabiliora, majora et plura mens angelica? In infinitum plura et magis miranda potest mens divina concipere; quidquid autem homines, angeli et Deus, ut possibile concipere valent, hoc omne Deus solo nutu, solo verbo potest in opus explicare et facere; quia Deus omnia quæ sunt possibilia, potest facere. Deus facere non potest quod est impossibile, quod fieri repugnat et quod contradictionem implicat; quia quod est impossibile, fieri nequit. Deus potest facere omne quod naturaliter et supernaturaliter possibile est, modo hoc malum non sit. Unde axioma apud theologos commune hoc est; quod *Deus facere potest quidquid non dicit imperfectionem, nec involvit contradictionem*. Deus quidem facere non potest peccatum et quidquid dicit imperfectionem; nec ideo minus potens est, quia, ut ait divus Thomas, *peccare est deficere*; et si Deus peccare posset, debilis esset et non omnipotens. Deus etiam non potest facere quidquid involvit contradictionem, seu quidquid simul et semel includit esse et non esse; et sic non potest facere baculum sine duobus terminis; si enim in eo deessent duo termini, esset simul *baculus* ex hypotesi, et esset etiam *non baculus*; quod repugnat, quia idem non potest simul esse et non esse. Nec ideo inferendum, quod Deus sit minus potens, vel quod non sit omnipotens; si qua namque res a Deo fieri nequeat, hæc

impossibilitas se tenet ex parte rei, ut ait divus Thomas, quæ fieri non potest, et quam fieri repugnat non se tenet ex parte Dei, cujus potestas est infinita, et qui omnia possibilia facere potest. Dei sapientia est quasi regula et mensura divinæ potentiæ, quoad ea quæ exterius a Deo fiunt. Sicut in *moralibus* dicimus, prudentiam esse regulam virtutum et actionum humanarum, ita et in personis divinis sapientia est regula potentiæ, quoad operationes externas. Sicut in personis divinis est eadem sapientia, ita et eadem potentia; et sicut in iis sapientia est infinita, ita et infinita est potentia; cum tamen Deus ad extra suam manifestat potentiam, id modo et tempore fit, quo conveniens esse judicat ejus sapientia. Snam Deus in opere creationis manifestavit potentiam, cum mundum creavit, idque ex infinita sapientia suæ ordinatione factum est; nunc autem Deus plures soles et plures mundos non creat, quia hoc non congruum judicat infinita ejus sapientia. Si enim æterna ejus sapientia dictaret, mille soles et mille mundos isto pulchriores esse faciendos, mox ejus potentia illos e nihilo educeret; Deus enim omnipotens omnia facere potest, quæ ab infinita ejus sapientia ut possibilia concipiuntur; et omnia facit, quæ infinita ejus sapientia dictat esse faciendia; nilque ei est impossibile eorum quæ possibilia sunt: *Non erit impossibile apud Deum omne verbum*. O quam magna Dei est potentia! Et quis Deo, qui omnia potest, obtemperare renuet? Heu! si non solum angeli, verum et ignis, grando, nix, glacies, nec non aliæ omnes creaturæ sensu carentes Deo in omnibus obtemperant, cur tu, homo, qui ratione præditus es, Deo, qui omnia potest, non parebis? Videmus, quod qui terrenis serviunt principibus, magna reverentia coram illis se gerant, et illis in omnibus obsequantur; quanto tu majori reverentia Deo, qui maximus et potentissimus est, serve et in omnibus obtemperare debes? O homines, servite Domino, obtemperate Domino; imo et eum timete, quia omnia potest: *Dico autem vobis amicis meis; ne treamini ab his, qui occidunt corpus et post hæc non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis; timete eum, qui, postquam occiderit, habet*

potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc time (Luc. 12, 4). Ecce qui timendus sit. Et sane quis non timeat eum, qui, cum omnia possit, potestatem habet mittendi in infernum et æternis tartari suppliciis adjudicandi? timemus tortores et tyrannos, qui brevi aliquo tempore nos cruciare et qui vitam corporis auferre possunt; quanto magis timere debemus Deum, qui cum omnia possit, potest nos in ardentissimam inferni fornacem præcipitare, ibique in æternum nos torquere? Timete eum, qui cum sit omnipotens, horrenda hæc pœna vos plectere potest. Verum et in eo confidite: si enim Deus omnia possit, poterit a nobis omne malum avertere, poterit impedire, ne omnes homines, omnes dæmones, omnesque creaturæ, vel in minimo nobis noceant; poterit et impedire, ne in infernum cadamus. Hæc poterit facere, et hæc faciet, si ei fideliter obsequamur. Itaque servite Domino in timore, servite ei in spiritu et veritate, et confidite, quod per potentiam suam a temporalibus et æternis vos præservabit malis, quodque sempiterna in cælo vobis bona conferet. *Amen*.

DOMINICA QUARTA ADVENTUS.

DE VIA AD CÆLUM.

Rectas facite semitas ejus (Luc. 3, 4).

Post exitusum Adami lapsus, a cælo exulaverunt homines, prohibitum illis fuit ingredi in æterna tabernacula et quasi generali interdicto eis clause fuere paradisi fores, ita ut cœlestè regnum adipisci, et æternam beatitudinem nullus hominum assequi quomodocumque posset. At Christus Dominus, ut summus pontifex, formidandum hoc sustulit interdictum; cruce sua, velut clave aurea paradisi januas aperuit, nosque docuit vias

quas tenere debemus, ut ad cœleste regnum ire et pervenire valeamus. A cœli via aberraverat Adamus et ab ea aberrabant omnes filii ejus; Christus in hunc mundum veniens, novas instituit vias, quas si tenemus, in cœlum recta ibimus: *Initiavit nobis viam novam* (Heb. 10, 20). Inspiciamus, quæso, hunc salutis doctorem, sequamur hoc exemplar, quod nobis monstratum est, videamus quibus viis incesserit Christus, easdemque, quas ipse, semitas tenemus, ut ad cœlum directe tendamus et aliquando perveniamus. *Rectas facite semitas ejus*; quæ sint illæ viæ quibus quisque se committat oportet, ut ad cœlum pergat, ista edoceam concione. *Ave*.

Cum Christus sit exemplar quod imitari et dux quem sequi quisque debet, ut sciamus quibus viis incedere et ad cœlum ascendere debeant homines, sedulo scrutandum, quas ipse vias tenuerit, quibusque viis ad cœlum ascenderit. Hæ autem viæ quibus in hoc mundo Christus incessit, ut ad cœlum ascenderet, sunt crux, mundi contemptus et obedientia. Prima via quam Christus tenuit, est *crux*; gravia etenim perpressus est, ut æternam beatitudinem, sibi quidem jam aliunde debitam compararet: *Nonne hæc oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam?* (Luc. 24, 25). Secunda via qua incessit Christus, est *mundi contemptus*: sæculi enim auram et gloriam ita contempsit, ut leges ejus oppugnaverit, seque de hoc mundo non esse protestatus sit: *Ego non sum de hoc mundo* (Joan. 8). Tertia via qua perrexit Salvator, est *obedientia*: ideo enim super omnes cœlos exaltatus fuit, quia Patris voluntati in omnibus obtemperavit: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis; propter quod et Deus exaltavit illum* (ad Philip. 2). Ecce semitas quibus incessit Christus et ecce itidem vias quas quisque tenere debet ut ad cœlum pergat: ut enim ad cœlum perveniamus, non fugienda crux, at pro Dei amore ferenda; non æstimandus mundus, imo contemnendus; non devianandum a lege, sed ei fideliter obediendum. Crux igitur, mundi contemptus et obedientia, ecce tres ad cœlum vias. *Crux* quidem, quia quisque in præsentī propter Deum pati et crucem ferre debet, ut salvetur: *mundi con-*

temptus, quia quisque mundi honores et leges spernat necesse est, ut cœlo dignus fiat: *obedientia*, quia divinis legibus quisque obedire tenetur, ut ad cœlestia regna perveniat. *Crux, mundi contemptus, obedientia*, tres ad cœlum viæ: et habes tres hujus concionis partes.

I PARS.

Crux est via ad cœlum.

Audistis non semel concionatores dicentes, crucem esse viam ad cœlum: hoc crebro audistis, et quia sæpe audistis, ad hæc verba parum attenditis, et vix est qui sibi suadeat, firmiterque credat, crucem et passionem esse viam qua ad cœlum itur. De hoc tamen nullatenus dubitandum, quia si Spiritui Sancto credamus, non per delicias et voluptates sæculi, verum *per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei* (Act. 14, 24). Hæc de re nullo modo ambigendum, quia si Christus, Dei filius unigenitus per crucem et passionem ad cœlum ascendit, quis censeat, alios homines via deliciarum et voluptatum ad cœlum ituros? *Si oportuit Christum pati et ita intrare in gloriam suam*, quis judicet, alios homines ad gloriam non suam et ad æternam beatitudinem sine ulla passione posse pervenire? Si Christus, ut ait Tertullianus, *favos post fella gustavit, nec antea rex gloriæ a cœlestibus salutus est, quam rex Judeorum proscriptus in crucem* (de Cor. mil. 14), quis æstimet, alios homines cœlestis beatitudinis mella in paradiso gustaturos, si prius fel et amaritudinem passionum in hoc mundo non prælibarint? Certe hic in terris portanda crux, ut via regia crucis eamus in cœlum, quam si cum Christo ferre renuimus, nec dura sustinemus, eum illo in paradiso non regnabimus: *Si sustinebimus et conregnabimus* (2 Tim. 2, 12). Est quedam via, quæ hominibus juxta mundi leges viventibus videtur recta, quæ tamen non recta, sed curva et obliqua est: et ideo ad infernum, non ad paradisum ducit.

Est via quæ videtur homini justa: novissima autem ejus deducunt ad mortem (Prov. 14, 12). Via illa, quæ videtur et quæ revera non est justa et recta, est via florida et amœna voluptatum, honorum et divitiarum sæculi, quam qui ambulant, sæpe credunt sibi que blandiuntur se via cœli incedere; falluntur tamen, quia hæc via, quæ iis videtur recta, ad infernum ducit. Alia est via, quæ vere recta est, qua justos Deus ad cœlum deducit: *Justum deducit per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei* (Sap. 10, 10). Ista via recta, qua recte in cœlum itur, est via crucis et adversitatum, per quam justos suos deducit Dominus; est via laboriosa, via pœnitentiæ, via virtutis, via crucis; ista via est vere recta, quam sequentes non aberrant a via cœli, nec declinant ad dexteram vel ad sinistram, et directe ad paradysum tendunt. Et ideo Christus, qui via rectissima ad cœlum ascendit, homines ad hanc viam tenendam invitat, dicens: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam quotidie et sequatur me* (Luc. 9, 23). Quasi dicat; ego ad cœlum pergo via crucis, quæ est via rectissima; si vos ad cœlum ascendere cupitis, hac eadem incedite via, alioquin cœlum non ingrediemini. Ecce viam rectam, quam necessario tenere debent qui in cœlum ascendere cupiunt; ut enim dicitur in libro de imitatione Christi (2, 12): *Non est salus animæ, nec spes æternæ vite, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam et sequere Jesum et ibis in vitam æternam*. Duplex a Christo Domino nobis proponitur via, lata una et angusta alia; via lata et ampla est via deliciarum, via arcta et angusta est via virtutis et crucis; viam amplam et spatiosam sequuntur impii, viam arctam et angustam tenent justii. Duplicem hanc viam præclare describit S. Ambrosius his verbis: *Dux sunt viæ, una justorum, altera peccatorum: una œquitatis, altera iniquitatis. Justorum via angustior est, injustorum latior, illa sobrietatis angustior, illa ebrietatis latior*. Et paulo infra comparans latam hanc viam cum angusta, ait: *Hic libertas cupiditatum, illic servitutis injuria; hic convivium, illic jejunium; hic intemperantia gaudiorum, illic perseverantia lachryma-*

rum; hic saltatio, illic oratio; hic cantus dulces, illic gemitus graves (in Ps. 1). Ecce vias toto cœlo oppositas; quo autem ducunt hæc viæ? Quoniam via lata ducit, et quoniam ducit via arcta? Lata via ducit in longinquam inferni regionem, in qua fames est valida, sitis acerba, dolores continui et cruciatus sempiterni: *Spatiosa via est quæ ducit ad perditionem* (Matt. 7). Arcta vero via in felicissimam paradisi ducit regionem, quæ omnibus divitiis, honoribus, voluptatibus, deliciisque exundat: *Arcta via est quæ ducit ad vitam*. Qui per viam latam et deliciarum ambulant, habent dæmonem ducem, inquit S. Basilius, et ideo eunt in infernum: *Via illa facilis et lata, pronoque cursu declivis, habet decipientem dæmonem malum, qui per voluptatem se sequentes, ad perditionem trahit* (in Ps. 1). Econtra, ut subdit Basilius, qui via arcta crucis et mortificationis incedunt, a bono angelo ducuntur, et ideo ad finem beatum, et ad cœlestem beatitudinem pergunt. *Aspera vero et acclivi et arduæ viæ angelus presidet bonus, qui per strenuos labores ad finem beatum sequaces suos deducit*. O quam terribilis et formidanda est via voluptatis et deliciarum, cum ducat in infernum! O quam amabilis, et optanda via crucis, et mortificationum, cum ad sempiterna paradisi gaudia perducat! Perpauci tamen sunt amatores crucis, pauci per viam spinis, tribulisque adversitatum consitam pergere volunt. Cum ab hominibus queritur, an velint assequi paradysum, respondent omnes, æquidem; cum deinde iis proponitur crux, ut viâ ad cœlum, abeunt retrorsum. Si ab iis petas, an salvari cupiant, non est qui non respondeat, se salvari velle: jamvero dic eis, quod ut salventur, debent injurias condonare, aliena restituere, cuique quod suum est tribuere, illicitis voluptatibus abrenuntiare, pœnitentiam agere, inordinatos passionum motus recte componere, carnem rebellem domare et alia quævis aspera, quæ in hominis christiani vita occurrunt, perferre; hoc opus, hic labor est: hanc viam crucis tenere renuunt: salvari vellent, crucem perferre nollent. Sciant vero, quod, ut habet prædictus liber de Christi imitatione, *non est alia via ad vitam, nisi via sanctæ crucis et quotidiane mortificationis. Ambula*

ubi vis, quære quodcumque volueris, et non invenies altiore
viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ
crucis. Itaque, fratres, via crucis incedite; quæcumque dura
et aspera in virtutis via occurrunt, strenue sustinete, ut æter-
nam beatitudinem assequamini. Non terreat vos labores hujus
vitæ, quia merces magna dabitur. Ne animo deficiatis, cum
portanda vobis crux proponitur, quia est via quæ ducit ad
regnum. Durum et grave ne censeatis crucem ferre, quia
quidquid patimur in hoc mundo, leve et quasi nihil est com-
paratione facta bonorum quæ obtinentur in cælo. Certi estote,
quod si cæli cives aliquid ex his quæ mundus habet optare pos-
sent, nostras utique cruces optarent et in hunc mundum ve-
nire cuperent, ut cruce et mortificationibus ampliorem in cælo
coronam acquirerent. Optemus nos quod illi optarent, si aliquid
ipsis optandum superesset; optemus cruces, ambiamus pro
Christo pati, ut via crucis ad cælum ire et infinitos gloriæ,
omniumque bonorum thesauros in cælo comparare valeamus.
Si durum vobis adhuc videtur crucem sustinere, inspicite reges,
principes et omnes qui nunc cruciantur in inferno: mente
revolvite, quanta hi pati vellent in hoc mundo, ut ab inferno
liberarentur, et ut ad cælum pervenire daretur. Certe, ut
aiebat S. Guillelmus, ex Aquitania duce pœnitens eremita
factus: His qui in inferno cruciantur abunde sufficeret extra
infernum saccus Hieronymi, tunica Benedicti, mattula Eu-
lali, lacrymæ Arsenii, nuditas Apostoli, olla Elisæi. Hi
sane cruces nostras levissimas censerent respectu paradisi
quem expectarent. Duras similiter non æstimemus cruces, quæ
in virtutis via occurrunt: eas amemus, eas amplectamur, eas
viriliter perferamus: cum crux sit vera ad cælum via. Neque
vero obliviscamur aliam ad cælum viam, nempe mundi con-
temptum.

II PARS.

Mundi contemptus est via ad cælum.

Mundi nomine, quem contemnendum propono, non intel-
 ligenda immensa hæc machina ex cælis, sideribus et ele-
 mentis compacta, quam Deus tanta arte creavit et ordinavit,
 ut nihil in ea sit, quod infinitam authoris sapientiam et po-
 tentiam non prædicet. Hunc quidem mundum minime despici,
 verum mirari oportet, quia a Deo est, quia perfectus est, et
 quia omnia quæ in eo sunt, non solum bona, etiam valde bona
 sunt; *viditque Deus cuncta, quæ fecerat, et erant valde*
bona (Gen. 1, 31). Magnus hic mundus, qui in se bonus et
 perfectus est, bipartitur in celestem et sublunarem. Si autem
 celestem cum sublunari conferamus, mundus sublunaris con-
 temptibilis videbitur respectu cœlestis, quia in sublunari omnia
 bona sunt parva, transitoria, et malis permixta: in cœ-
 lesti vero bona omnia sunt infinita, pura et perpetua, quo-
 rum possessione sancti in æternum beantur. In mundo sublunari
 habetur alius mundus, qui, ut ait S. Joannes, *totus in*
maligno positus est. Iste mundus, inquit S. Augustinus, est
 congregatio hominum impiorum, qui reguntur legibus pessimis,
 exitiosis, et ad tartara ducentibus. Vel est congregatio ho-
 minum pessimorum, qui vivunt juxta mundi spiritum, qui non
 est alius, quam spiritus luxuriæ et superbiæ, avaritiæ, et alio-
 rum vitiorum, quæ in mundo sunt communia; ut enim ait
 S. Joannes Evangelista, *omne, quod est in mundo, concupi-*
scientia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia
vitæ (1 ep. 2, 16). Si ergo despiciendus mundus sublunaris
 præ cœlesti, magis adhuc contemnendus mundus ille mali-
 gnus, cujus totus affectus est ad carnis voluptates capiendas,
 ad vanos honores ambiendos, et ad divitias comparandas. Hic
 mundus contemnendus non solum quoad personas, ex quibus

is coalescit (1), etiam quoad leges quibus hæ personæ reguntur, et quoad bona labilia, ad quæ anhelant, quorum possessio ducit ad interitum.

Hunc mundum Christus toto vitæ suæ tempore contemnendum docuit; *tum* verbis quæ protulit; *tum* lege sanctissima quam instituit; *tum* mirandis virtutum exemplis quæ exhibuit. Demum hunc mundum despiciendum docuit Christus ipso die quo in cælum ascendit. Ut enim refert S. Hieronymus, Christus ascendere volens in cælum, pedum suorum vestigia terræ exarata reliquit, ut scilicet doceret mundum istum esse contemnendum, pedibus terendum et conculcandum: nec quemdam in cælum ascendere posse, nisi hunc mundum contemnat et despiciat. Multos reperire est qui mundum non sub pedibus, sed in capite gestant: hi scilicet, qui Dei et salutis oblii, mundi bona aestimant, admirantur, et nimio affectu prosequuntur. Mundum in capite gestant magnates, causarum patroni, mercatores, et omnes qui mentes et corda sua terrenis bonis totaliter infigunt. In capite mundum habent puella, quæ tot cirris, cincinnis, margaritis et inauribus ornatæ procedunt. Mundum supra caput deferunt, imo et toto corpore circumferunt viri et mulieres, qui vanis, pretiosis et profanis vestibus ornati superbe incedunt. Mundum tandem in capite et in corde gerunt, qui diu nocturne, mente et corde terrenis voluptatibus et cupiditatibus inhiant. At hæc omnia continere, imo et totum mundum quasi calcare debent quicumque ad cælum sibi gradum statuant:

(1) Qua ratione propheta dicere licuit, *iniquos odio habui*, sic autor hic asserit contemnendos eos, qui mundi spiritu ducuntur, seu amatores mundi, quorum profecto doctrinas, fragmenta, mores, cupiditates, studia detestari oportet, ne eorum lenociniis et blanditiis capiamur, quorum consuetudine utimur, nec ab iis aufugere possumus, alioquin deberamus, ut ait Apostolus, ex hoc mundo exisse. Sicut autem odium prophetae haud erat impedimento quominus vel ipsos iniquos et adversarios sincera caritate diligeret, eosque videns tabesceret super eorum cecitate et perditione; ita pariter contemptus amatorum mundi nil prohibet quominus eos omnes ardenti caritate prosequamur, et magna commiseratione eorum deficiamus insaniam, ferventibusque precibus ad salutis tramitem perducere conemur.

qui enim mundum, et quæ mundi sunt, in capite vel in corde gerunt, ab iis deprimentur et ad inferna trahuntur; qui autem mundum, et quæ mundi sunt, contemnunt, conculcant et sub pedibus habent, ab iis elevantur et in cælum evehuntur: *sublimabunt nos, si fuerint infra nos* (Emiss. serm. de Ascens.).

Mundus aliis est in ruinam, aliis in scalam. Iis qui toto corde terrena sapiunt, qui mundi voluptatibus nimio affectu adhaerent, qui perversis mundi legibus reguntur, his, inquam, mundus est in ruinam; in corporis enim et animæ jacturam incurrunt, et in infernum æternum cruciandi projiciuntur. Aliis autem est mundus veluti scala, qua ad cælum ascendunt: his scilicet, qui mundum despiciunt, conculcant, et sub pedibus habent. *Felices*, inquit Richardus a sancto Victore, *quibus vertitur in scalam, quod aliis esse solet in ruinam*. Hanc ambit felicitatem; mundum et omnia quæ in mundo sunt, contemnit et sub pedibus habet; ex iis scalam vobis facite, qua ad cælum ascendatis: statim eo altius evehes, quo basim celsiorem subjeceris: fac basim e terrenis cunctis compositam; ea omnia pedibus subijce et calca, teque ad cælum evehent. Summus sacerdos olim in fronte laminam gestabat, in qua nomen Dei exaratum erat: ex ora autem vestimenti ejus malogranata pendeabant. Cur malogranata in ora vestimenti et juxta pedes summi sacerdotis? Respondet S. Cyrillus Alexandrinus, malogranata significare regna, urbes, et omnes mundi regiones, ac ideo summum sacerdotem habuisse malogranata in pedibus, ut ostenderet, omnia mundi bona esse proterenda ad assequendam beatitudinem. Illustria habemus exempla multorum, qui omnia mundi bona conculcarunt, et qui mundi contemptu viam sibi pararunt ad cælum. Nonne tricornides infulus conculcarunt Gregorius, Coelestinus? Nonne episcopales mitras pro nihilo habuerunt Bernardus, Bruno, Aquinas, et alii multi? Nonne regia diademata spreverunt et abjecerunt Pipinus Caroli Magni primogenitus, Ramirus rex Arragonie, Sigibertus Anglie, Veremundus Castellæ, et alii non pauci? nonne imperialia diademata et totum mundum conculcarunt multi, ut se Dei

obsequio mancipient? Et quis recenseat, quot viri et quot adolescentulæ, spretis mundi pompis et illecebris, vitam religiosam amplexati sunt, ut ad cælum sibi iter sternerent? Ecce qui omnia mundi bona perfectissime contempserunt, ecce qui mundi contemptu sibi viam ad paradysum fecerunt. Optabile quidem esset, ut omnes eadem via pergerent; quia vero nequeunt omnes a mundo abstrahi et religiosam vitam sectari, debent omnes saltem corde et animo a mundo avelli, ut mundi legibus non regantur, neque mundi bonis cor agglutinatum habeant: quia mundi contemptus est via tenenda, quamque tenere solent viri justi, ut ad cælum ascendant: *hoc esse speciale specimen electorum solet, ut cuncta, quæ præterflunt sub se esse videant, atque omne quod in hoc mundo eminet, amore eternitatis calcant* (S. Greg. 31 Mor.). Itaque fratres, *nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt* (Jacob. 4, 4). Nolite diligere mundum, quia si *quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo*. Nolite diligere mundum, ac potius illum odio habete, quia *quicumque voluerit esse amicus sæculi hujus, inimicus Dei constituitur*. Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt; quia ea contemnite, et ad cælum ubi Christus est, anhelate: *quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram* (ad Colos. 3). Nolite tandem diligere mundum, et ea quæ in mundo sunt; quin illa despiciate, et conculcate, ut viam vobis ad cælum faciatis. O homo! in quantopere satius tibi est mundum contemnere, quam cælum amittere! contemne ergo mundum, conculca mundum, fuge mundum, ut ad cælum ire valeas: *fuge crudeles terras, fuge litus amarum*. Imitare mirandas illas aves, quæ paradisi aves vocantur, quia fere nunquam in terra quiescentes, semper in aëre volitant, et versus cælum sublimentur. Ne in terra nimis quiescas, ne terrenis adhæreas; ad cælum, et cœlestia suspira, ut tandem aliquando ad cælum pervenire queas. Ne similis efficiaris maledicto illi serpenti æquissima Dei sententia damnato ad rependum super terram: *super pectus*

tuum gradieris, et terram comedes. Ne supra terram reptes veluti serpens, ne terrenis nimis adhæreas; satage imitari columbam illam, quæ nullum invenit locum in terra, in quo quiesceret pes ejus: *cum non invenisset, ubi requiesceret pes ejus* (Gen. 8, 5). Ne in terra quiescat cor tuum, ne mundum et quæ mundi sunt nimis diligas; mundum contemne, et via tibi ad cælum late patebit, eoque tutius adhuc te perducet *obedientia*.

III PARS.

Obedientia est via ad cælum.

Æquissimum obedientiæ tributum Deo debemus cuncti, ac ut loquitur S. Bernardus: *Deo necesse habemus reddere obedientiæ nummum*. Ad solvendum autem Deo hunc obedientiæ nummum, ad ei præcipienti obediendum et ad omnia ejus mandata servanda movere et accendere nos debent summa ejus in nos autoritas, summus ejus in nos amor, summa ejus in nos beneficentia, summa ejus in nos ferendis legibus æquitas, necnon gravissima supplicia, quibus plectit suas leges violantes. Ad eandem obediendam ulterius nos impellere debet vita æterna, quam hujusmodi obedientia acquirimus: hæc enim obedientia est via vera, via secunda et via recta quæ ducit ad paradysum. Hoc præclare docuit Christus, a quo cum quis petisset, quæ via tenenda ad obtinendam beatitudinem: *Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?* (Matt. 19) respondit Salvator: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Ecce viam qua pergere debes, ut eas in cælum; si enim a mandatis aberras, a cœli semita devias: si autem Dei mandatis obedias, viam tenes que tu ducet ad vitam. Si viam libertatis rosis stratam eligas, in infernum ibis; si via mandatorum incedas, Deique mandatis obtemperes, paradysum ingredieris, quia obedientia est via quæ ducit ad vitam. Vis scire, inquit idem Salvator, qui ibunt, et qui non ibunt in paradysum? Paradysum

haud possidebunt qui solummodo in me credunt, vel qui nomen meum sæpe in ore habent: *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum* (Matt. 7). In regnum et in anam Patris coelestis intrabunt veri obedientes, qui voluntatem ejus faciunt, et qui mandatis ejus obtemperant: *Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum*. Ecce viam qua itur in caelum. Si Deo obedias, et mandata ejus serves, perfrueris vita aeterna. Si autem Deo non obtemperes, et mandata ejus violes, non vitam, sed mortem aeternam tibi thesaurizabis: *Hic est liber mandatorum Dei, et lex quae est in aeternum: omnes qui tenent eam, pervenient ad vitam; qui autem derelinquerunt eam, in mortem* (Bar. 4, 1). Israelitis in mari lutulento viam fecit Deus, qua ad repromissionis terram pergeret: *Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum* (Hab. 3, 15). Nobis vero in hoc mari, seu in hoc mundo, qui est velut mare amarissimum, viam Deus aperuit, qua in caelestem patriam tendamus: viam scilicet mandatorum, quorum observatio ducit in vitam aeternam. Hac via incessit propheta, ut ad caelum pergeret: *Viam mandatorum tuorum cucurri* (Ps. 118). Hac eadem via incedere debent omnes, ut caelum assequantur. Unde idem propheta ait, illos beatos esse, qui in via mandatorum Dei ambulant: *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini*. Hi in lege Dei ambulant, qui Deo praecipiente obediunt, qui mandata ejus custodiunt, qui quae ab illis minime divertunt, et hos beatos dicit propheta. Ad hanc vero obedientiam ulterius nos impellere debet vita qua obedientia Deo et mandatis ejus exhibita, est via ad beatitudinem et ad caelestem gloriam. Sancta Perpetua, quam plurimum commendat S. Augustinus, in ecstasim rapta, vidit scalam auream, undique cultris et gladiis circumseptam, per quam scandendum erat in caelum. Aurea haec scala nihil aliud est quam obedientia, quae tuto ad caelum perducit; haec autem scala circumspecta dicitur cultris, id est praecipis divinis, quae omnia fideliter custodienda sunt, ut illic perveniat. Praecipit Deus, ut parentem honore prosequaris licet mo-

rosam, iracundum et malignum: ecce cultrum in scala obedientiae. Praecipit Deus, ut diligas inimicum, ut ei beneficias, utque pro persequentibus ores; ecce cultrum in obedientia scala. Imperat Deus, ut aliena restituas, ut frænes concupiscentiam, ut a carnalibus voluptatibus abstineas; haec quidem dura: sunt tamen cultri in scala obedientiae occurrentes. Quantumvis dura videantur Dei praecipia, integre et perfecte tibi servanda scias, si caelum ingredi velis, quia obedientia est scala et via qua ad caelum itur. Homini Deus vitam, mortemque aeternam proponit, dans ei potestatem eligendi quod placuerit: *Ante hominem vita et mors, bonum et malum; quod placuerit ei, dabitur illi* (Eccli. 15, 18). Si mandata servaverit, aeternam vitam consequetur, quia obedientia et mandatorum Dei custodia ducit ad vitam aeternam; si autem ea non servaverit, aeterna morte plectetur, quia sicut obedientia est via ad vitam, ita et inobedientia est via ad mortem aeternam: serva ergo Dei mandata, ut vitam aeternam obtineas. Nec unum dumtaxat aut alterum praecipitum est servandum, ut ad caelum eatur; omnia penitus, nullo excepto, sunt fideliter custodienda, ita ut si vel unicum praecipitum violes, in paradiso non sis iturus, nisi prius transgressionis hujus poenitentiam egeris. Vide quid acciderit Moysi. Nonne vir ille tantus ac talis propter unicam inobedientiam apud aquas contradictionis, quia scilicet non statim Deo obeditur petram percutiens, ab ingressu terrae promissionis exclusus est (1)? Sic tu, si omnia Dei mandata non cu-

(1) Levi diffidentia potius quam inobedientia deliquisse videtur Moyses; ideo levi poena multatus, sc. destitutus temporali eaque brevi consolatione videndi terram promissionis, pro qua assequenda licet plurimos pertulisset labores et adversitates, nil tamen aliud sciebat esse hanc regionem nisi umbram vere terre promissionis, quae est caelestis patria: propterea tantus ille vir, qui majores divitias aestimavit thesauro Aegyptiorum *improperium Christi*, quemque *noceat Dominus facie ad faciem*, hand nimium contristatum credimus propter illam exclusionem. Quisque vero contendere debet, ne una gravi inobedientia a terra viventium excludatur, eaque amissione aeternum flere cogatur.

stodieris; si vel unicum violaveris, ad promissa cœlorum regna minime pertinges. Quod apta similitudine explicat S. Basilius. Sunt, inquit, qui cæteris Dei mandatis servatis, in uno solo impingunt: hi similes sunt homini illi, qui iter faciens, civitatis alicujus spectandæ studio, et toto emenso itinere, ad portas usque hujus civitatis perveniens, reperto ante portas diversorio, ibi quiescit, ac modicum quod est viæ vel ob pigrîtiam ire detrectans, vel ob vanam aliquam, quam in diversorio libat voluptatem, ulterius pergere renuens, simul et toleratum itineris laborem inanem reddit, et spectaculo eorum quæ in urbe sunt, privatur. Similem in modum a cœlestis civitatis ingressu privatur qui vel unicum præceptum violaverit. Currat quantum voluerit per viam multorum mandatorum, si vel unicum non servaverit, hoc est diversorium, in quo quiescit, et quo impediatur, ne cœlestem civitatem ingrediatur. Non ergo crucem solum portes, nec solum contemnas mundum; crucem porta, et mundum ita contemne, ut omnia Dei mandata serves. Imitare regium prophetam, qui non ad aliqua dumtaxat, sed ad omnia Dei mandata servanda cor suum dirigebat: *ad omnia mandata tua dirigebar* (Ps. 118). Hæc est obedientia justorum, qui corda sua non solum flectunt ad aliqua Dei mandata custodienda, verum ad omnia; tu quoque omnia penitus Dei mandata servare contende. Et si in aliquo deficias, ad penitentiam remedium, quod Christus in Ecclesia reliquit, quam citissime confuge, ut amissam recuperes gratiam, et ut viam tibi aperias ad felicitatem æternam. Amen.

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS CHRISTI

DE OBDURATIONE PECCATORIS.

Positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum.
(Luc. 2, 34).

Tanta est hominum in peccato obduratorum malitia, perversitas tanta, ut ex bonis etiam aliorum actionibus peccandi et in deterius ruendi occasionem sumant. Quis enim credat Christum, qui in hunc mundum venerat ut pro peccatis hominum fieret propitiatio, iis peccandi causam fuisse? Quis censeat Christum, qui venerat ut tolleret peccata mundi, et ut opera diaboli dissolveret, alios ad peccandum induxisse? Hoc quidem nemo credere, censere nemo debet: quia revera Christus, qui Deus et impeccabilis erat, nec fieri causa peccandi, nec aliquem ad peccandum inducere potuit. Cum ergo de eo dicatur quod in multorum ruinam positus sit, hoc ita intelligendum, quod obduratis peccatoribus occasio ruendi et in peccatum cadendi fuerit: non sua intentione, sed eorum malitia, quæ tanta extitit, ut ex Christi miraculis et bonis operibus, quibus ad bene agendum excitari debuerant, occasionem illi invidendi, calumniis eum afficiendi, in eum blasphemandi, aliaque peccata perpetrandi sumpserint. Ecce primam ideam, quam velim, ut quisque vestrum de obdurato peccatore in mente sua gerat; ecce hominum in peccato obduratorum ingenium; quod ejusmodi est, ut etiam ex melle venenum, ex luce cæcitatem, et ex præclaris aliorum actionibus laude et imitatione dignis peccandi ansam arripiant. De hujusmodi peccatoribus obduratis, seu de obduratione et obstinatione peccatorum late tota ista concione disseremus. Ave.

A tempore quo peccavit Adam, homo quilibet est portentosum quoddam monstrum, quod ex duobus hominibus totaliter